

Sygn. akt IV Pa 6/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lutego 2018r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Bogusław Łój spr

Sędziowie : SSO Hanna Rawska

SSR del Ewa Niezabitowska

Protokolant : st.sek.sąd.R.Duchnicka-Tylutka

po rozpoznaniu w dniu **13 lutego 2018r. w Zielonej Górze**

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S., D. S., A. B.

przeciwko Krajowemu Ośrodkowi (...) Oddział Terenowy w G.

o zapłatę

na skutek apelacji **pozwanego**

od wyroku Sądu Rejonowego w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21.11.2017r. (...)

I. zmienia zaskarżony wyrok w całości w ten sposób, że powództwa powódek: A. S., D. S., A. B. oddala,

II. nie obciąża powódek kosztami procesu za obie instancje.

SSO Hanna Rawska SSO Bogusław Łój SSR del Ewa Niezabitowska

Sygn. akt IV Pa 6/18

UZASADNIENIE

Powódka A. S. w pozwie przeciwko Krajowemu Ośrodkowi (...) Oddział Terenowy w G., który z dniem 1 września 2017 r. wstąpił w ogół praw i obowiązków byłej A. (...) w W. Oddział Terenowy w G., domagała się zasądzenia odszkodowania w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia za pracę, za podstawę roszczenia wskazując art. 56 § 1 k.p. w zw. z art. 58 k.p. i w zw. z art. 67 k.p.

Powódka swoje roszczenie wywiodła w związku z – jej zdaniem – niezgodnym z prawem stwierdzeniem przez jej dotychczasowego pracodawcę – Agencję, wygaśnięcia z dniem 31 sierpnia 2017 r. jej stosunku pracy.

Identyczne co do żądania i treści uzasadnienia pozwu wniosły D. S. oraz A. B., z uwzględnieniem różnicy w okresach zatrudnienia. Ponadto D. S. podała, że odmówiła przyjęcia proponowanych jej warunków pracy jako mniej korzystnych.

Sprawy z powyższych powództw połączono do łącznego rozpoznania.

Pozwany – Krajowy Ośrodek (...) Oddział Terenowy w G. – wniósł o oddalenie pozwów.

Wyrokiem z dnia 21.11.2017 r., (...), Sąd Rejonowy w Zielonej Górze, IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, zasądził od pozwanego na rzecz powódki: A. S. kwotę 13.483,23 zł tytułem odszkodowania za bezzasadne wygaszenie jej stosunku pracy wraz z odsetkami ustawowymi od daty uprawomocnienia się przedmiotowego wyroku do dnia zapłaty (pkt I), D. S. kwotę 13. 483, 23 zł tytułem odszkodowania za bezzasadne wygaszenie jej stosunku pracy wraz z odsetkami ustawowymi od daty uprawomocnienia się przedmiotowego wyroku do dnia zapłaty (pkt II), A. B. kwotę 12. 841, 17 zł tytułem odszkodowania za bezzasadne wygaszenie jej stosunku pracy wraz z odsetkami ustawowymi od daty uprawomocnienia się przedmiotowego wyroku do dnia zapłaty (pkt III). Nadał też wyrokowi rygor natychmiastowej wykonalności do i zasądził od pozwanego na rzecz powódek zwrot kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że powódka A. S. w A. (...) w W. Oddział Terenowy w G. (dalej: ANR) była zatrudniona w okresie od 04.04.2011 r. do dnia 31.08.2017 r. Ostatnie wynagrodzenie miesięczne obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło 4.494,41 zł. Powódka w dniu 31.08.2017 r. ukończyła już 27 lat.

Powódka D. S. w ANR była zatrudniona w okresie od 01.02.1997 r. do dnia 31.08.2017 r. Ostatnie wynagrodzenie miesięczne obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło 4. 494, 41 zł. Powódka w dniu 31. 08. 2017 r. ukończyła już 60 lat.

Powódka A. B. w ANR była zatrudniona w okresie od 01.03.2003 r. do dnia 31.08.2017 r. Ostatnie wynagrodzenie miesięczne obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy wynosiło 4. 280, 39 zł. Powódka w dniu 31.08.2017 r. ukończyła 56 lat.

Powódki B. i S. nie otrzymały propozycji zatrudnienia, a powódka S. otrzymała propozycję zatrudnienia w S. (...) w L., na stanowisku Starszego Specjalisty oraz podwyższono jej mnożnik kwoty bazowej wynagrodzenia do 1,25.

Pełnomocnikiem do spraw utworzenia KOWR został Z. B., którego powołano zarządzeniem nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27.03.2017 r.

Od Prezesa ANR otrzymał on wykazy pracowników wraz ze zbiorem danych koniecznych dla realizacji dyspozycji art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 10. 02. 2017 r. oraz § 4 ust. 2 zarządzenia, w szczególności ze wskazaniem stanowisk pracy poszczególnych pracowników, warunków zatrudnienia oraz posiadanych kwalifikacji, a także stażu pracy w Agencji, według stanu na dzień przekazania.

Kierując się uzyskanymi danymi, regulacjami ustawy z dnia 10.02.2017 r. o Krajowym Ośrodku (...), określającej zadania jednostki, a także limitem dostępnych środków na wynagrodzenia w ramach sporządzonego planu finansowego oraz wytycznymi ustalonymi w § 4 ust. 2 wymienionego zarządzenia, pełnomocnik ustalił listę osób, którym zamierzał złożyć propozycje zatrudnienia w KOWR.

W konsekwencji Pełnomocnik ustanowił pełnomocników do dokonywania określonych czynności, w tym wymienionych w art. 51 ust. 3 ustawy pwuKOWR.

Ani Pełnomocnik, ani jego pełnomocnicy nie określali jakichkolwiek kryteriów doboru do zwolnień i nie prowadzili analiz przydatności poszczególnych osób w porównaniu do współpracowników, do pozostawienia ich w zatrudnieniu.

Sąd Rejonowy zważył, że powództwa okazały się zasadne.

W pierwszym rzędzie należało Sąd ten zajął się podniesionym przez stronę pozwaną zarzutem spóźnionego odwołania się przez powódki do sądu pracy.

Przepis art. 264 § 2 k.p. w swym brzmieniu jest tak oczywisty, że zarzut strony pozwanej jest zupełnie irracjonalny. Skoro powódkom wygasły umowy o pracę 31.08.2017 r., to wniesienie pozwów przed 21.09.2017 r. skutkuje oczywiście wniesieniem ich w terminie.

Odnosząc się do meritum sprawy, Sąd Rejonowy w składzie ławniczym, niejednomyślnie, uznał, że argumentacja pozwów wskazująca na naruszenie przepisów Konstytucji, to jest art. 2 (zasada zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa), art. 24 (zasada ochrony pracy), art. 30 (zasada ochrony godności człowieka), art. 32 (zasada niedyskryminacji i równego traktowania), art. 60 (zasada równego dostępu do służby publicznej) jest w pełni słuszna.

Zastosowana, wprawdzie nie przez pracodawcę, ale ze skutkiem dla niego, konstrukcja wygaszenia stosunków pracy, w kierunku redukcji zatrudnienia i lepszej realizacji przez powołaną instytucję (KOWR) nie jest sprawiedliwa społecznie i nie realizuje założonego celu. Ten pogląd opiera się na ustaleniu, że nie doszło do realnego doboru pracowników do pozostawienia w zatrudnieniu, poprzez rzetelną i obiektywną weryfikację w granicach osób zatrudnionych w danej jednostce, której przysługuje status pracodawcy.

Sąd Rejonowy zwrócił uwagę, że w odpowiedzi na pozew nie wskazano, kto przejął obowiązki powódek, aby takie porównanie przeprowadzić, a co więcej, strona pozwana nawet wniosła o pominięcie dowodu z zeznań osoby reprezentującej pracodawcę, która takie zeznanie mogłaby złożyć. Tym samym w służbie publicznej, bez równego do niej dostępu, pozostały osoby, które być może mniej się do jej pełnienia nadają. Takie „brutalne”, scentralizowane postąpienie wobec „szeregowych” pracowników, bez oceny ich zaangażowania, przebiegu kariery, potencjału na przyszłość naruszyło ich godność oraz zasadę ochrony pracy oraz mogło stanowić nadużycie zajmowanej w układzie pracodawca-pracownik pozycji.

Jednakże dla Sądu I instancji kluczowe, a nie podnoszone przez żadną ze stron, było to, iż do wygaszenia stosunków pracy z konkretnym pracownikiem – obywatelem doszło wprawdzie na podstawie ustawy, ale wykonywano to wygaszenie nie przez pracodawcę, a przez podmiot stojący poza stosunkiem pracy. Podstawa ingerencji takiego podmiotu w stosunek pracy i kryteria doboru do zwolnienia, jeśli już ustawodawca widzi potrzebę ich wprowadzenia, muszą być określone, stosownie do wymogów art. 87 Konstytucji, w akcie prawnym stanowiącym źródło powszechnie obowiązującego prawa, a więc co najmniej w wydanym na podstawie niewadliwej delegacji ustawowej rozporządzeniu.

Tymczasem w przedmiotowej sprawie ingerencja nie pracodawcy w stosunek pracy, polegająca na określeniu kryteriów doboru, nastąpiła poprzez akt prawny nie stanowiący źródła prawa, a mianowicie poprzez Zarządzenie nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27.03.2017 r.

Te przyczyny legły u podstaw orzeczenia jak w sentencji wyroku, a za podstawę orzeczenia Sąd Rejonowy przyjął art. 67 k.p. w zw. z art. 58 k.p., a biorąc pod uwagę staż powódek u pozwanego i jego poprzednika prawnego powódkom przysługują trzymiesięczne odszkodowania.

Stosownie do art. 477² k.p.c. orzeczono o rygorze natychmiastowej wykonalności, a o kosztach procesu po myśli art. 98 § 1 k.p.c. uznając, że powódki w całości sprawę wygrały.

Sąd Rejonowy nie uznał natomiast, aby doszło do naruszenia przepisów dyrektywy 2001/23 z dnia 12 marca 2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów, bo dyrektywa ta, co trafnie wywiódł pozwany nie stosuje się do pracodawców publicznych.

Sąd I instancji nie uznał także, aby wygaszenie stosunków pracy stanowiło nadużycie prawa w rozumieniu art. 8 Kodeksu pracy, bo właśnie ich wygaszenie to poprawne stosowanie złego, niekonstytucyjnego prawa, co jest zupełnie inną konstrukcją logiczną.

Podstawą uwzględnienia roszczeń powódek jest art. 67 k.p. w zw. z art. 56 k.p.

Zdanie odrębne zgłosił Sędzia Sądu Rejonowego Przemysław Wojnicz.

Uzasadniając zdanie odrębne wskazał, że zgadza się z ustalonym przez Sąd Rejonowy stanem faktycznym, jednak sprzeciwił się przyjęciu przez ten Sąd, że powództwa okazały się zasadne i uznał, że powinny ulec oddaleniu.

W pierwszym rzędzie Sędzia przychylił się do poglądu, iż należało zająć się podniesionym przez stronę pozwaną zarzutem spóźnionego odwołania się przez powódki do sądu pracy. Kwestię tę ocenił tak samo, jak większość składu orzekającego.

Odnosząc się do meritum sprawy, Sędzia stwierdził, że uznanie roszczeń za usprawiedliwione co do zasady, jest następstwem potocznego rozumienia sprawiedliwości przez większość członków składu orzekającego oraz niezrozumienia podstawowej zasady konstytucyjnej, a mianowicie wynikającego z art. 188 Konstytucji wyłącznego uprawnienia Trybunału Konstytucyjnego do orzekania w sprawach zgodności ustaw i umów międzynarodowych z Konstytucją, a to tylko na przedstawione przez sąd powszechny pytanie prawne.

W przedmiotowej sprawie przegłosowujący zgłaszającego zdanie odrębne nie dali się przekonać co do potrzeby wystąpienia o wyjaśnienie zgodności przepisów rozważanej ustawy z Konstytucją do Trybunału Konstytucyjnego uznając, że sądy powszechne mogą samodzielnie stosować normy konstytucyjne, a tym samym w konsekwencji nie dało się przyjąć, że sąd w pełnym składzie widzi potrzebę wystąpienia do Trybunału Konstytucyjnego.

Rozważając podstawy prawne skuteczności dokonanego wobec powódek wygaszenia stosunku pracy Sędzia stwierdził, iż zgodnie z art. 63 k.p., umowa o pracę wygasa w przypadkach określonych w kodeksie oraz w przepisach szczególnych, a zgodnie z art. 67 k.p. tylko w razie naruszenia przez pracodawcę przepisów niniejszego oddziału, pracownikowi przysługuje prawo odwołania do sądu pracy. W zakresie roszczeń stosuje się odpowiednio przepisy oddziału 6 niniejszego rozdziału.

Przepis ten, zdaniem Sędziego, należy rozumieć następująco. Otóż samo wygaszenie umowy o pracę musi być określone w przepisie szczególnym, a tylko naruszenie przepisów „niniejszego oddziału” daje pracownikowi prawo skutecznego odwołania się do sądu.

Innymi słowy przepisu tego nie można wyklądać w ten sposób, że jeśli jest wygaszenie stosunku pracy, ale nie ma naruszeń przepisów „niniejszego oddziału” to nie można się do sądu w ogóle odwołać.

Przepis ten należy wyłożyć w ten sposób, że ilekroć wystąpi wygaszenie stosunku pracy, to można się do sądu odwołać, ale odszkodowanie określone w Kodeksie (Oddziale 6) przysługuje, gdy narusza się przepisy Oddziału 7 („niniejszego”).

Odszkodowanie w innych przypadkach wygaszenia przysługuje w tym kontekście tylko wtedy, gdy przepisy przewidujące autonomiczny tryb wygaszania stosunku pracy, przewidują takowe odszkodowania i określają warunki na jakich jest ono zasadne oraz jego kwotę.

Poza wszelką dyskusją jest to, że przywoływane przez strony przepisy ustaw:

- a) wygaszają stosunki pracy,
- b) nie wykluczają odwołania do sądu pracy,

c) nie określają, aby za naruszenie procedury wygaszania przysługiwało pracownikowi jakiegokolwiek odszkodowanie.

Tym samym brak podstaw do uwzględnienia powództw w żądanym przez powódki rozmiarze i na wskazanej podstawie prawnej.

Z tej już tylko przyczyny należało złożyć zdanie odrębne.

Sędzia przywołał następnie art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 10.02.2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o KOWR i zwrócił uwagę, że przepis ten został zrealizowany w stosunku do powódek. Sędzia stwierdził ponadto, że przepis art. 51 ust. 3 ustawy nie został zastosowany do powódek, z wyjątkiem powódki S., ale w odniesieniu do skorzystania z możliwości wynikających z tego przepisu nie można postawić Pełnomocnikowi zarzutu naruszenia przepisów, skoro postąpił on w jego granicach.

Sędzia składający zdanie odrębne przytoczył też art. 51 ust. 7 ustawy, by również w tym przypadku nie dopatrzeć się naruszenia prawa, skoro ziszczyły się wszystkie przesłanki wygaśnięcia.

Nie uzasadnia także przyznania powódkom odszkodowania podnoszone naruszenie art. 49 ustawy.

Pełnomocnik Z. B. został powołany na podstawie art. 49 ust. 1 tej ustawy. Celem jego działania było podejmowanie czynności związanych z uregulowaniem stosunków pracy z pracownikami A. (...) i Agencji Rynku Rolnego (art. 49 ust. 1 pkt. 4 ustawy), a więc może tu chodzić tylko o czynności, o których mowa w art. 51 ustawy.

Pełnomocnik, w świetle przepisów ustawy nie był zobowiązany analizować kto jest mniej lub bardziej przydatny do pozostawienia w zatrudnieniu. Analizując przekazane mu w trybie art. 51 ust. 1 ustawy dane, mógł podejmować w pełni swobodne decyzje w zakresie indywidualnych stosunków pracy, tylko z uwzględnieniem ograniczenia do analizy kwalifikacji i to oczywiście o charakterze formalnym.

Sędzia powołał się na § 4 zarządzenia nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27.03.2017 r., w tym ustęp 2 tego paragrafu, by stwierdzić, że skoro zwrócenie się do związków zawodowych miało charakter fakultatywny, to jego niedopełnienie nie może stanowić podstawy dla skutecznego wywiedzenia powództwa.

Natomiast nakaz uwzględniania kwalifikacji ujęto w formie stanowczej. Pełnomocnik Z. B. złożył oświadczenie, że nakaz ten realizował, co oczywiście nie oznacza, że nastąpiło to poprzez wnikliwie porównanie konkretnej osoby z inną, zupełnie nie znaną mu osobą, przez osobę uplasowaną zupełnie daleko od pracodawcy. Miało miejsce tylko i wyłącznie zapoznanie się z dokumentami o kwalifikacjach.

Nie można więc przyjąć, aby Pełnomocnik czynności zaniechał i nie można stwierdzić, że naruszono przepisy wykonujące ustawowo określone wygaszanie stosunków pracy.

Przepisy te nie przenosiły uprawnień doboru do wygaszenia stosunków pracy na poziom lokalny, ani nie kreowały żadnych kryteriów szczególnych oraz wagi punktowej tych kryteriów.

Tak więc i tym przypadku trudno dopatrzeć się naruszenia prawa.

Dlatego należało powództwo oddalić i kosztami procesu o tożsamej jak w wydanym wyroku wartości obciążyć powódki.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany, zaskarżając ten wyrok w całości i zarzucając:

I. naruszenie przepisów prawa procesowego w sposób mający istotny wpływ na rozstrzygnięcie, tj.:

1) art. 379 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 460 § 1 k.p.c. poprzez brak analizy w przedmiocie zdolności sądowej i procesowej pozwanego – Oddziału Terenowego Krajowego Ośrodka (...) w G., podczas gdy jest to, co należy do okoliczności notoryjnych, wynikających wprost z przepisów prawa, jednostka terenowa i organizacyjna państwowej osoby prawnej

nie posiadająca samodzielnej zdolności sądowej i procesowej, w której czynności w imieniu pracodawcy wykonuje Dyrektor Oddziału Terenowego kierujący tą jednostką;

2) art. 195 § 1 i 2 k.p.c. poprzez brak analizy w przedmiocie biernej legitymacji procesowej po stronie pozwanej, co doprowadziło w konsekwencji do prowadzenia postępowania w zakresie rozstrzygnięcia żądania obciążenia pozwanego – z zastrzeżeniem zarzutu z podpunktu 1 – konsekwencjami działania, którego nie dokonał ani sam pozwany, ani jego poprzednicy prawni;

3) art. 328 § 2 k.p.c., a także art. 316 § 1 i 326 k.p.c. poprzez:

a) sformułowanie uzasadnienia wyroku z pominięciem istotnych elementów pozwalających na weryfikację toku rozumowania Sądu I instancji, przy czym braki uzasadnienia w zakresie poczynionych ustaleń faktycznych i oceny prawnej są tak znaczne, że sfera motywacyjna orzeczenia pozostaje w zasadzie nieujawniona;

b) zaprezentowanie przez Sąd I instancji w uzasadnieniu sprzecznych ocen prawnych, które pozostawiają nie dające się usunąć wątpliwości co do zastosowanych norm i procesu ich rekonstrukcji i wykładni;

4) art. 2, art. 176 ust. 2, art. 177, art. 178 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, przy szczególnie rażącym naruszeniu art. 8 ust. 2 oraz art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 1, art. 2 § 1 k.p.c. poprzez wyjście przez Sąd I instancji poza granice swojej właściwości jako sądu powszechnego, cywilnego, rzeczowo właściwego dla rozpoznawania sporów na gruncie prawa pracy poprzez uznanie się za właściwy w zakresie rozstrzygnięcia:

a) co do zgodności przepisów ustawy z Konstytucją RP;

b) o roszczeniu wynikającym z rzekomej sprzeczności regulacji ustawowej z przepisami Konstytucji RP;

c) o odpowiedzialności pozwanego za zgodne z ustawą zachowanie Pełnomocnika ds. utworzenia KOWR nie będącego przedstawicielem prawnym pozwanego, w oparciu o fakt, że Sąd I instancji, zastosowaną, wprowadzając nie przez pracodawcę, ale ze skutkiem dla niego, konstrukcję wygaszenia stosunków pracy, uznał za naruszającą przepisy Konstytucji i niesprawiedliwą społecznie;

II. naruszenie gwarancji procesowych i przepisów ustrojowych statuowanych przez art. 2, art. 8 ust. 2, art. 10 ust. 1 i 2, art. 87 ust. 1, art. 173, art. 178 ust. 1, art. 188 oraz art. 193 Konstytucji RP oraz art. 401¹ k.p.c., poprzez:

1) selektywne zastosowanie art. 178 ust. 1 i zastosowanie art. 8 ust. 2 Konstytucji RP z pominięciem podlegania przez Sąd I instancji Konstytucji RP oraz ustawom, a także bezprawną, w warunkach ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej, odmowę zastosowania, czy wzięcia pod uwagę w toku postępowania przepisu art. 51 ustawy z dnia 10.02.2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa;

2) uznanie art. 51 pwuKOWR, w indywidualnym sporze sądowym, wynikłym na gruncie jego zastosowania, za sprzeczny z przepisami Konstytucji RP, z pominięciem trybu przewidzianego przez art. 193 i kompetencji zastrzeżonych na podstawie art. 188 Konstytucji RP dla Trybunału Konstytucyjnego;

3) pominięcie oceny skutków orzeczenia o niezgodności regulacji ustawowej z Konstytucją RP, zwłaszcza mając na względzie wynikającą z sentencji orzeczenia ocenę, że w niniejszej sprawie odpowiedzialnością za rzekomą sprzeczność art. 51 pwuKOWR z Konstytucją RP należy obciążyć pozwanego;

III. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez ich błędną wykładnię, skutkującą przyjęciem, że normy zrekonstruowane na podstawie tych przepisów mają brzmienie odmienne od tego, którego przyjęcie nakazywałaby prawidłowa rekonstrukcja i wykładnia tych norm, z zastrzeżeniem sprzeczności i niejasności wywodu prawnego uzasadnienia zaskarżonego orzeczenia zarzuconego w punkcie I podpunkt 3, w zakresie:

1) art. 45 ust. 1 i 2 pwuKOWR, art. 46 ust. 1 i 2 pwuKOWR oraz art. 51 ust. 3, 4, 5, 6 i 7 pwuKOWR, a także art. 67 k.p. oraz art. 67 w zw. z art. 63 k.p. w zw. z art. 56-61 k.p. oraz art. 60 k.c. – poprzez przyjęcie, że odpowiedzialność pracodawcy można wywieść z naruszenia przez niego przepisów ustawy, których zastosowania Sąd I instancji w toku wyrokowania odmówił, poprzez przypisanie pracodawcy czynności, których ten nie dokonał i nie miał kompetencji do ich dokonania;

2) art. 45 ust. 1 i 2 pwuKOWR, art. 46 ust. 1 i 2 pwuKOWR, art. 51 ust. 1-10 pwuKOWR, a także art. 67 k.p., art. 63 k.p., art. 56-61 k.p. oraz art. 2 i art. 24 w zw. z art. 65 Konstytucji RP oraz art. 60 k.c. – poprzez przyjęcie, że:

a) należy a priori odmówić zastosowania art. 51 pwuKOWR – przy czym Sąd I instancji nie wypowiedział się w kwestii tego, w jaki sposób wobec braku tej regulacji w siatce norm stosowanych w toku subsumpcji stosunek pracy powódek uległ zakończeniu, konsekwencjach materialnoprawnych (np. w postaci konieczności zwrotu wypłaconej bez podstawy prawnej odprawy czy świadczeniach pozostających w związku z zakończeniem stosunku pracy), a w szczególności – w jaki sposób kwalifikować już dokonane czynności faktyczne;

b) pomimo usunięcia art. 51 pwuKOWR, należy na kanwie art. 67 k.p. ustalić odpowiedzialność pracodawcy za – jak należy rozumieć – naruszenie przepisów, które, idąc tokiem rozumowania Sądu I instancji, nie istnieją, gdyż są sprzeczne z przepisami Konstytucji;

c) takie „brutalne”, scentralizowane postąpienie wobec „szeregowych” pracowników bez oceny ich zaangażowania, przebiegu kariery, potencjału na przyszłość naruszyło ich godność oraz zasadę ochrony pracy oraz mogło stanowić nadużycie zajmowanej w układzie pracodawca-pracownik pozycji – co stoi w jawnej sprzeczności z treścią art. 51 ust. 3-5 pwuKOWR;

d) za naruszenie rzekomo niezgodnych z Konstytucją przepisów ponosi odpowiedzialność pracodawca, który w tym czasie nie istniał – względnie – jego poprzednicy prawni, którzy na ich podstawie nie dokonywali czynności innych niż techniczne;

e) zastosowana konstrukcja, tj. zgodnie z art. 51 pwuKOWR wygaszenia stosunków pracy, w kierunku redukcji zatrudnienia i lepszej realizacji przez powołaną instytucję (KOWR) nie jest sprawiedliwa społecznie i nie realizuje założonego celu, bez wyjaśnienia, jak wywody w tym przedmiocie odnoszą się do rozstrzyganych spraw powódek;

f) podstawa ingerencji podmiotu stojącego poza stosunkiem pracy i kryteria doboru do zwolnienia muszą być określone w akcie prawnym stanowiącym źródło powszechnie obowiązującego prawa, a więc w co najmniej rozporządzeniu, a nie w akcie prawnym nie stanowiącym źródła prawa, tj. w zarządzeniu, podczas gdy podstawą działań Pełnomocnika ds. utworzenia KOWR była ustawa, tj. Przepisy wprowadzające ustawę o KOWR;

g) powódkom przysługuje odszkodowanie na podstawie art. 67 k.p. w związku z art. 63 k.p., podczas gdy odszkodowanie określone w Oddziale 6 Rozdziału II k.p. przysługuje, gdy narusza się przepisy Oddziału 7 Rozdziału II k.p.;

3) art. 51 ust. 1 i 7 pwuKOWR – poprzez przyjęcie, że nie doszło do realnego doboru pracowników do pozostawienia w zatrudnieniu, poprzez rzetelną i obiektywną weryfikację w granicach osób zatrudnionych w danej jednostce, oraz że nie dokonano oceny zaangażowania powodów, przebiegu ich kariery i potencjału na przyszłość, pomimo, iż działanie pracodawcy ograniczało się do czynności technicznych, o których mowa w art. 51 ust. 1 i 2 pwuKOWR;

4) art. 49 ust. 2 pkt 3 pwuKOWR – poprzez przyjęcie, że Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR niewłaściwie wykonał swoje obowiązki przewidziane przepisami prawa oraz że był zobowiązany do zastosowania kryteriów doboru pracowników, takich jak: zaangażowanie powodów, przebieg ich kariery, potencjał na przyszłość, podczas gdy Pełnomocnik ds. utworzenia KOWR, analizując przekazane mu w trybie art. 51 ust. 1 pwuKOWR dane, mógł podejmować decyzje tylko z uwzględnieniem ograniczenia do analizy kwalifikacji pracowników przydatnych do pracy w KOWR, i to oczywiście o charakterze formalnym;

5) § 9 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych poprzez niewłaściwe jego zastosowanie i zasądzenie od pozwanego na rzecz każdej z powódek kwoty 2700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, podczas gdy powinien być zastosowany § 9 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, tj. kwota 180 zł;

IV. w konsekwencji wszystkich przytoczonych zarzutów, wykreowanie przez Sąd I instancji arbitralnie bliżej nieustalonej normy statuującej odpowiedzialność pozwanego za zachowanie zgodne z ustawą i zasądzenie od dochodzonych przez powódki roszczeń bez wyjaśnienia, jaka jest podstawa dochodzonych roszczeń oraz w jaki sposób pracodawca (pozwany) miałby się zachować, aby nie naruszyć prawa.

Mając na uwadze wywiedzione zarzuty, pozwany wniósł o:

1. uchylenie wyroku, zniesienie postępowania i przykazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

2. uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania;

ewentualnie: 3. zmianę wyroku poprzez oddalenie powództw powódek w całości wraz z orzeczeniem o kosztach postępowania w obu instancjach, z ich zasądzeniem na rzecz pozwanego.

W uzasadnieniu znalazło się rozwinięcie powyższych zarzutów.

W odpowiedzi na apelację pozwanego, powódki wniosły o oddalenie apelacji w całości i zasądzenie od pozwanego na rzecz powódek kosztów postępowania przed Sądem II instancji, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Odnosząc się do twierdzeń i zarzutów stawianych przez pozwanego, powódki wskazały, że Sąd I instancji co do zasady słusznie uznał w oparciu o przytoczone podstawy z art. 67 k.p. w zw. z art. 56 k.p. i art. 58 k.p. zasadność roszczeń powódek z tytułu żądanych odszkodowań.

W oparciu o art. 8 ust. 2 Konstytucji RP Sąd I instancji mógł dokonać oceny mechanizmów wprowadzonych w treści art. 51 ust. 7 ustawy z dnia 10.02.2017 r. p.wuKOWR w związku z np. postanowieniami art. 2, art. 24 w zw. z art. 65 Konstytucji.

Zdaniem strony powodowej, wskazywany mechanizm z art. 51 ust. 7 ww. ustawy narusza ww. przepisy Konstytucji.

Powódki wskazały też, że Oddział Terenowy KOWR posiada zdolność sądową i bierną legitymację procesową.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje.

Apelacja okazała się zasadna i doprowadzić musiała do zmiany zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie wszystkich trzech powództw.

W bezspornym stanie faktycznym doszło do naruszenia przez Sąd I instancji przepisu art. 67 k.p. w zw. z art. 58 k.p. poprzez jego błędne zastosowanie, choć w sprawie nie było do tego podstaw.

W pierwszej jednak kolejności – jako najdalej idący – rozpatrzyć należało zarzut związany z brakiem zdolności sądowej i procesowej, a także brakiem legitymacji procesowej strony pozwanej.

Osobowość prawną posiada Krajowy Ośrodek (...) (art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 10.02.2017 r. o Krajowym Ośrodku (...), Dz.U. z 2017 r., poz. 623). Organem Krajowego Ośrodka jest Dyrektor Generalny, którego powołuje Prezes Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju wsi (art. 4 ust. 1-2).

Z kolei oddziały terenowe Krajowego Ośrodka działające w każdym województwie są jednostkami organizacyjnymi Krajowego Ośrodka (art. 5 ust. 1 pkt 2). Kierują nimi dyrektorzy, powoływani i odwoływani przez Dyrektora Generalnego (art. 5 ust. 2, ust. 3 pkt 3).

Z przepisów ustawy o KOWR nie wynika zdolność prawna oddziałów terenowych.

W związku z tym, zgodnie z przepisami art. 64 i 65 k.p.c. a contrario, oddział terenowy nie posiada zdolności sądowej i procesowej. Trudno tym samym mówić o legitymacji biernej takiego oddziału w niniejszym procesie.

Jednakże w sprawie od początku jako strona pozwana występował Krajowy Ośrodek (...).

Użycie frazy „Krajowy Ośrodek (...) Oddział Terenowy w G.” ma bowiem charakter doprecyzowujący, w związku z działalnością jakiej jednostki związana jest sprawa. Nie czyni z Oddziału Terenowego w G. strony pozwanej. Co innego, gdyby oznaczenie strony pozwanej, użyte przez powoda w pozwie lub Sąd I instancji w wyroku, wskazywało wyraźnie na oddział („Oddział Terenowy Krajowego Ośrodka (...) w G.”). Pozwany od momentu wniesienia pierwszego pisma procesowego oznaczony był przez siebie w swoich własnych pismach jako Krajowy Ośrodek (...) (z dodaniem: „Oddział Terenowy w G.”), a więc tak samo, jak uczynił to Sąd Rejonowy. Tak było w przypadku odpowiedzi na pozew, pełnomocnictwa procesowego, dalszych pism. W rubrum zaskarżonego wyroku znajduje się oznaczenie „przeciwko Krajowemu Ośrodkowi...”.

Sprawa podlegała zatem merytorycznemu rozstrzygnięciu.

Nadmienić przy tym warto, że wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd I instancji nie rościł sobie prawa do orzekania o zgodności lub niezgodności relewantnych w sprawie przepisów prawa z wzorcem kontroli – nie wydał wszakże wyroku w tym przedmiocie, a treść uzasadnienia nie prowadzi do uchylenia omawianych tam przepisów i nie wiąże tego ani pozostałych sądów w innych sprawach. Nie budzi ponadto wątpliwości Sądu Okręgowego możliwość bezpośredniego stosowania przepisów Konstytucji RP w konkretnej sprawie, wynikająca z art. 8 ust. 1 i 2 oraz art. 178 ust. 1 Konstytucji – a to właśnie uczynił Sąd I instancji.

Tyle że ocena Sądu Rejonowego jawi się jako błędna.

Punktem wyjścia dla dalszych rozważań jest brzmienie przepisów ustawy z dnia 10.02.2017 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowym Ośrodku (...) (Dz.U. poz. 624; dalej zwanej „ustawą wprowadzającą”).

Zgodnie z jej art. 45 ust. 1, z dniem 31 sierpnia 2017 r. znosi się Agencję Rynku Rolnego i Agencję Nieruchomości Rolnych.

Zgodnie z ust. 2 tego artykułu, z dniem 1 września 2017 r. tworzy się Krajowy Ośrodek (...).

Doszło zatem do zniesienia – ustania bytu prawnego – podmiotu, który zatrudniał powódki, z dniem 31.08.2017 r. Od 01.09.2017 r. powstał zupełnie nowy podmiot, w stosunku do którego nie można z góry uznać, że jest sukcesorem ogólnym Agencji. Ma to fundamentalne znaczenie dla oceny roszczeń powódek, o czym będzie mowa poniżej.

Sukcesja prawna, jej zakres oraz warunki, zostały wprowadzone mocą kolejnego artykułu ustawy wprowadzającej, tj. art. 46 ust. 1, który warto przytoczyć w całości:

Krajowy Ośrodek (...) z dniem 1 września 2017 r. z mocy prawa wstępuje w ogół praw i obowiązków znoszonej A. (...), w szczególności:

- 1) mienie A. (...) staje się mieniem Krajowego Ośrodka (...);
- 2) wierzytelności i zobowiązania A. (...) stają się wierzytelnościami i zobowiązaniami Krajowego Ośrodka (...);

- 3) Krajowy Ośrodek (...) staje się stroną umów i porozumień, których stroną jest Agencja Nieruchomości Rolnych;
- 4) na Krajowy Ośrodek (...) przechodzą prawa i obowiązki wynikające z:
 - a) przepisów prawa, w tym wynikające z art. 5 ustawy zmienianej w art. 8,
 - b) decyzji, postanowień i innych aktów administracyjnych.

Kwestię natomiast dotychczasowych stosunków pracy pracowników A. (...) uregulował ustawodawca w art. 51 ust. 7 ustawy wprowadzającej, w myśl którego stosunek ten wygasa w dniu 31 sierpnia 2017 r.:

- 1) w przypadku złożenia oświadczenia o odmowie przyjęcia warunków zatrudnienia zaproponowanych na podstawie ust. 3 albo 4;
- 2) w przypadku niezłożenia w terminie oświadczenia, o którym mowa w ust. 5;
- 3) jeżeli w terminie do dnia 31 maja 2017 r. nie zostanie im zaproponowane zatrudnienie na podstawie ust. 3 albo 4.

Podsumowując powyższe przepisy, należy stwierdzić, że z dniem 31.08.2017 r. ustał byt prawny ANR, czyli pracodawcy powódek. Nowa instytucja – KOWR – nie wstąpiła w miejsce poprzedniego pracodawcy, nie nastąpiło bowiem przejście zakładu pracy na nowego pracodawcę, ale likwidacja ANR i powstanie nowego podmiotu w postaci KOWR. Stosunek pracy każdej z powódek uległ zatem wygaśnięciu. Ustawodawca wprowadził natomiast trzy wyżej wskazane wyjątki od tej zasady, kreując możliwość zatrudnienia w KOWR dotychczasowych pracowników ANR. W przypadku powódek nie doszło do ziszczenia się warunków tego zatrudnienia (albo, inaczej mówiąc: spełniły się przesłanki wygaśnięcia stosunków pracy powódek, określone w art. 51 ust. 7 ustawy wprowadzającej).

Tym samym, jak trafnie stwierdził Sędzia Sądu Rejonowego w zdaniu odrębnym – nie doszło do naruszenia prawa, skoro spełniły się wszystkie przesłanki wygaśnięcia.

Sam fakt, że KOWR przejął mienie, wierzytelności i zobowiązania, umowy i porozumienia oraz inne prawa i obowiązki, nie oznacza – wbrew stanowisku powódek – że spełniły się warunki zastosowania w niniejszej sprawie art. 23⁽¹⁾ § 1 k.p., który stanowi, że w razie przejścia zakładu pracy lub jego części na innego pracodawcę staje się on z mocy prawa stroną w dotychczasowych stosunkach pracy, z zastrzeżeniem przepisów § 5. Dawni pracownicy ANR, a obecni pracownicy KOWR, świadczą bowiem pracę w zupełnie innych niż wcześniej podmiocie. Nie doszło do przejścia zakładu pracy – doszło do jego likwidacji i utworzenia innego bytu prawnego.

Jak prawidłowo zważył Sąd Rejonowy, w sytuacji powódek nie znajduje zastosowania ochrona przewidziana regulacjami dyrektywy 2001/23/WE z dnia 12.03.2001 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw Państw Członkowskich odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejścia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów.

Na podstawie art. 1 ust. 1 lit. c dyrektywy 2001/23 i art. 23⁽¹⁾ k.p. można wyróżnić trzy sposoby rozstrzygnięcia skutków likwidacji jednostki administracji publicznej połączonej z przekazaniem jej zadań innej jednostce. Pierwszy z nich dotyczy pracowników jednostki będącej przedsiębiorstwem w rozumieniu art. 1 ust. 1 lit. c zdanie pierwsze dyrektywy 2001/23. Wówczas stosuje się ten przepis dyrektywy i art. 23⁽¹⁾, choćby ustawa szczególna przewidywała wygaśnięcie stosunków pracy. Dwa następne sposoby dotyczą pracowników organu administracji publicznej. Z pierwszym z nich mamy do czynienia wówczas, gdy ustawa likwidująca organ nie zawiera regulacji szczególnej dotyczącej jego pracowników. Wówczas stosuje się art. 23⁽¹⁾. Należy na jego podstawie ocenić, czy dochodzi do przejścia zakładu pracy na nowego pracodawcę, a jeden przypadek, w którym stan faktyczny wskazuje na brak tego przejścia, został przedstawiony w uchwale III PZP 1/13. Drugi z nich wiąże się z sytuacją, gdy ustawa szczególna przewiduje inny skutek niż art. 23⁽¹⁾, zwłaszcza wprowadza wygaśnięcie stosunku pracy pracowników likwidowanego organu, chyba że w stosownym terminie zostały im złożone oferty dalszego zatrudnienia i zostały one przyjęte. Jest to w tym przypadku

dopuszczalne, bo pracownicy organu administracji publicznej nie są objęci ochroną z art. 1 ust. 1 lit. c dyrektywy 2001/23 (Jaśkowski K., Komentarz aktualizowany do ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U.98.21.94), LEX/el. 2018).

W niniejszej sprawie mamy do czynienia właśnie z tą trzecią sytuacją. Ustawodawca w regulacji szczególnej przewidział wygaśnięcie stosunku pracy pracowników likwidowanej ANR, chyba że ziszczą się warunki określone w art. 51 ust. 7 ustawy wprowadzającej.

Źródła zasadności roszczeń powódek nie można też upatrywać w pozostałych przepisach ustawy wprowadzającej (art. 51, art. 49) ani zarządzenia Nr 10 Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 27.03.2017 r. w sprawie powołania Pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka (...) (§ 4). W tym zakresie Sąd Okręgowy uznaje zważenia ze zdania odrębnego za własne. Przy tej okazji należy jedynie podkreślić, że § 4 ust. 2 pkt 1 ww. zarządzenia z dnia 27.03.2017 r. przewiduje jedynie, iż Pełnomocnik w szczególności uwzględnia kwalifikacje pracowników przydatne do pracy w Krajowym Ośrodku. Przepis nie wprowadza żadnych wytycznych ani kryteriów, pozwalających na poddanie decyzji Pełnomocnika sądowej kontroli.

Sąd Okręgowy zgadza się także z uzasadnieniem zdania odrębnego co do kwestii braku naruszenia w niniejszej sprawie przepisów Kodeksu pracy. Prawo do odszkodowania na podstawie przepisu art. 67 k.p. wiązać należy wyłącznie z naruszeniami przez pracodawcę przepisów Oddziału 7, w którym uregulowano przypadki śmierci pracownika, śmierci pracodawcy, upływu 3 miesięcy nieobecności pracownika w pracy z powodu tymczasowego aresztowania. Pozostałe przypadki wygaszenia stosunku pracy regulowane są w przepisach szczególnych.

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na tezie, że „konstrukcja wygaszenia stosunków pracy” narusza przepisy Konstytucji RP – art. 2, 24, 32 i 60. Jednakże ocena działań ustawodawcy związanych z doбором przez niego trybu przekształcenia organów pozostaje poza oceną sądu pracy w niniejszym postępowaniu, a Sąd I instancji nie wyjaśnił przekonująco, w jaki sposób niezgodność relewantnych w sprawie przepisów z Konstytucją (jeśli taka istnieje) miałyby w sytuacji powódek doprowadzić do uwzględnienia ich roszczeń. Wątpliwości co do skutków działań ustawodawcy, wyrażone przez powódki, Sąd Rejonowy, czy nawet Rzecznika Praw Obywatelskich w przytaczanych w toku sprawy stanowiskach, nie mogą zostać rozstrzygnięte na kanwie niniejszej sprawy.

Do zastrzeżeń natury konstytucyjnej doprowadziła Sąd I instancji w istocie likwidacja poprzedniego pracodawcy i ustanowienie zupełnie nowego podmiotu, czyli wejście w życie art. 45 ust. 1 i 2 ustawy wprowadzającej. Nie ma zaś sposobu na zakwestionowanie tego przepisu, pod kątem Konstytucji, w sądzie pracy, który rozpatruje roszczenia konkretnych pracowników. Niewątpliwie byt ANR ustał, utworzono KOWR, stosunki pracy powódek z ANR wygasły, i normy konstytucyjne wskazywane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku nie mogą być kierowane przeciwko nowemu pracodawcy. Innymi słowy – decyzja o likwidacji organu leży w gestii ustawodawcy; wygaśnięcie stosunków pracy jako skutek tej likwidacji nie budzi wątpliwości; tryb dobierania pracowników do zatrudnienia w nowym podmiocie wykonał organ niezależny od obu pracodawców, powołany zarządzeniem ministra. Jakikolwiek ewentualne naruszenie przepisów Konstytucji przez ustawę wprowadzającą i zarządzenie cytowane powyżej – czego Sąd nie rozstrzyga – nie mogą doprowadzić do roszczeń powódek względem KOWR.

O podobnych wypadkach wygasania stosunków pracy wypowiadał się już zresztą Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniach wyroków: z dnia 13.03.2000 r., sygn. K 1/99; z dnia 21.03.2005 r., sygn. P 5/04; z dnia 12.07.2011 r., sygn. K 26/09 – opowiadając się za możliwością reformowania administracji publicznej przez ustawodawcę w sposób analogiczny do zastosowanego w przypadku rzeczony likwidacji ANR.

Mając powyższe na względzie, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., orzeczono jak w punkcie I sentencji.

O kosztach postępowania za obie instancje (pkt II) orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c., mając na względzie zawilość stanu prawnego stanowiącego podstawę rozstrzygnięcia i charakter sprawy, które to aspekty doprowadziły Sąd Rejonowy do odmiennej oceny zasadności roszczeń powódek, niż ocena dokonana przez Sąd II instancji, a nawet do sformułowania zdania odrębnego przez członka składu orzekającego. Sąd uwzględnił też fakt, że powódki były od

lat pracownikami zlikwidowanej instytucji, a wygaśnięcie stosunków pracy nastąpiło wyłącznie wskutek czynników niezależnych od powódek, tj. polityki kadrowej, realizowanej przez organy władzy publicznej.